פרי הארץ — עקב

הנה רבותינו ז"ל כינו את היראה בשם מפתחות החיצוני' וזה השער לה' צדיקים יבאו בו:

והוא אמרם ז"ל שיעור שני פתחים, ואמרו פתחו לי כחודה של מחט שהיא היראה, נקודה לגבי אהבה, ובלתי היראה אין לנו התחתונים שום יחוס וערך אחיזה ודביקות ושייכות כלל הידבק במידותיו, שבכל המידות גם הנאת הגוף קבועים בהם ותלויים בהם, לכן קרוב להפסד שלא יתעוהו במדות בהתעוררות עצמו בהם, ימשכהו להנאת הגוף כמבואר בזוהר על הרחימו בלא דחילו, מה שאין כן היראה שהיא הפסד שוברו לגוף, ואחרי היראה השלימה, על ידה אפשר להידבק בכל מדותיו, כי היראה היא השראת השכינה על-עצמו ומשם יתפרדו כל פועלי און, כי שם ה' נקרא עליו ויראו ממנו וילך מחיל אל חיל מפני היראה אל הדביקות והאהבה עד אשר תשיגהו השמחה, זהו יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה. וזהו והיה שהוא לשון שמחה, עקב השמחה שמשיגהו מן העקב והיראה, תשמעון הוא פירוש לשון יחוד, את המשפטים פירוש את נקראת השכינה מא' עד ת', והדעת שהוא דביקות המידות נקרא משפט, כי השכינה נקראת חוקים שהיא האמונה, וזהו תשמעון את המשפטים, יחוד שכינה וקב"ה, ושמרתם ועשיתם אותם, כמאמר אין אשה כורתת ברית אלא למי שעושה אותה כלי, והוא ענין הקמתה ובנין הקמתה, ומן השמירה יבא אל העשייה בנין קומתה, מן הנקודה תעשה קומה שלימה, ודו"ק.

הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, שנאמר (דברים י יב): מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וכו': וכן אומר רשב"י "אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצרות של יראת שמים בלבד, שנאמר (ישעיהו לג, ו): "יִרְאַת ה' הִיא אוֹצָרוֹ" הטוב". ואמר שהוא דרך מאמר הזוהר (תיקוני זהר ה' ע"ב) "מאן דאית בי' יראה לית לי' חוסר כלל", ופירשנו במקום אחר שהזוהר מדבר ביראה השרשית וקדמת לכל בריאת העולמות שהוא יראת ה' לחיים שהוא הדביקות גמור מה שהוא היפך דרך הטבע שארי היראות שהם העדר הדביקות כידוע מסוד חיות רצוא ושוב, שמדרך היראה לסוג אחור מעט, כמאמר (איוב ו, י): "וַאֲסַלְּדָה בְּחִילָה" פירוש כאדם הסולד ידו, ואפילו יראה בגין דאיהו רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין שהוא יראת בושת מפני מי שגדול ממנו ומכל העולמות - גם זה העדר הדביקות מעט שכן דרך הבושה, אבל (משלי יט, כג): "יִרְאַת ה' לְחַיִּים" הוא הדביקות היותר גבוה מכל האהבות וכל המדות, והוא כשמתלבש בשכינה ומכוין עצמו היות מרכבה אליו ית' בכל מה שמקבל מאתו ית' מן ההשגות אפשריות הדקות, והם מוצאות האותיות המחשבים שפושט צורה ולובש צורה תמיד לא יחשה, ובהסתכלותו בתחילת שורש מוצא השגתו מאתו ית', ונבהל מפניו להיותו ית' המשפיע והוא המקבל שכן דרך כל המקבלים נבהלים, והוא ענין בטולם שמתבטלים בעצמם ונכללים במשפיעים, ואם-כן היראה זו היא הדביקות הגמו' שהוא נכלל באין-סוף ב"ה, והוא גבוה מכל המדות כמאמר (תהלים קיא, י):

"רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'", שיראה זו היא ראשית למדת החכמה שהוא למעלה ומופשט מן אותיות כלל אפילו המחשבים, ויראה זו נקראת יראת שמים, שהוא יחוד שני מדות כידוע שתיבת יראה היא תיבה א' ולמעלה ממנה שמים שהוא המשפיע, והיראה נקראת מלכות כידוע, מפני שאי-אפשר לשום יראה אלא-אם-כן מפני הגבוה ממנה והיראה הוא המקבל, וזהו אין מלך בלא עם, ומלכות הוא ההנהגה כידוע ממאמר (תהלים קג, יט): "וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה", והנה אדם שיש בו יראת שמים כנזכר, ונכלל בו ית' בהתבטל כל עצמו וחיותו ונשאר למעלה מאותיות המחשבה, בידו לעשות כל ההשתנות ניסים ונפלאות, שהרי כל העולמות הם בידו, שהרי הוא נכלל בו ית"ש ובידו הכל, ואדם כזה נקרא בעלה דמטרוניתא, שהרי הוא בעל ההנהגה של כל העולמות, וזהו מאן דאית ביה יראה לית ליה חוסר כלל, וזהו הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, פי' מי שיש בו יראת שמים הכל בידו, כמאמר צדיק מושל יראת אלהים, וזהו-שכתוב מה ה' שואל מעמך, כידוע מאמר הזוהר שכל התחלת ההתגלות הוא דקיימא לשאלה מה זה, מה שאין כן קודם התחלת ההתגלות דלא קיימא לשאלה כלל, וזהו כמבואר שהיא היראה השרשית תחלת ההתגלות, וזהו כי-אם ליראה, על-דרך הפסוק (משלי ב, ג): "כִּי אִם לַבִּינָה וגו'", וזהו אין להב"ה בעולמו אלא אוצרות של יראה בלבד, מפני שכבר אינו נשאר כלום אחר היראה, אם הוא כאן הכל כאן, שהוא תחילת הכל ותכלית הכל בהתכללותו בו ית', ומה נשמר עוד וזהו תמיהת חז"ל באמרם אטו יראה מילתא זוטרתי הוא, ואמרו אין לגבי משה מילתא זוטרתי היא, ופירוש משה שהוא צדיק הדור, פי' צדיק המקשר כל העולמות מן השורש העליון עד השפלים התחתונים, ועל-ידו מתנהגים כל העולמות לגבי' מילתא זוטרתא הוא, שהרי הוא נקרא בעלה דמטרוניתא, וזהו המשל שהביאו חז"ל משל מבקשים ממנו כלי זהב ויש לו דומה לו וכו'.

או יאמר הכל בידי שמים, כי הידים נקראים מה שנושא ונותן בהם ופועל כל הפעולות וההנהגות כדרך הידים, וזהו חוץ מיראת שמים שהיא בעצמה היא ההנהגה והפועל כנז"ל.